



## Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Az egykori lazariszták leprakór*

*Rácsát palatánuk meg a Lógodi-utcai ásatásoknál*

Forrás: *Kis Újság*

*Bp.* (Hely) *1939 júl. 23.* (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

*614. 46*

Hely

Idő

*14/19"*

Személy

## Az egykori lazariszták leprakórházának romjait találták meg a Lógodi-utcai ásatásoknál

Szemben a Vérmező gyalogösvényével nagyarányú utcarendezési munkálatok folynak a Lógodi- és Attila-utcák között fekvő Bugát-utcában. A munkálatok során — mint ismeretes — évszázados templomromjaira bukkantak. Szakértőkből álló bizottság szemlélte meg a feltárt romokat. Ebben a bizottságban Garády Sándor nyugalmazott miniszteri tanácsos, a székesfőváros régészeti intézetének kiváló vezetőjén kívül részt veti Némethy Károly és vitéz becskeházi Becske Kálmán székesfővárosi tanácsnok, Lux Kálmán, a Műemlékek Országos Bizottságának képviselője, Csányi Károly műegyetemi tanár, Gárdonyi Albert nyug. főlevéltáros és Horváth Henrik, a székesfővárosi múzeum főigazgatója. Az illetékes helyekről megnyilvánult ez a nagy érdeklődés is tanúsítja, milyen nagy fontosságot tulajdonítanak a felszínre került templomromoknak, amelyekről

**azt következtetik, hogy itt valamikor Szent Lázár temploma állott.**

A *Kis Újság* munkatársa kérdést intézett dr. Bevilacqua-Borsodi Bélához, a Műemlékek Országos Bizottságának levelező-tagjához, aki egyik legalaposabb ismerője a régi Budának. Többek között a következőket mondotta:

— A kérdéshez csak annyiban szíveskedek hozzá, amennyiben a templomrom valóban Szent Lázár templomának bizonyulna — mint ahogy mondják — a templomromhoz tartozó ispotály alapfalai is előkerülnének.

— Az egész középkor, Európában mindenütt, így Magyarországon is, a bibliai *Eliezer*, azaz *Lázár* nevével vezetve el a leprások számára berendezett internáló hospitiumokat, vagyis ispotályokat. A leprások neve „Szent Lázár szegényei”, vagy „Szent Lázár betegek” voltak. Spanyolorul és olaszul: „Lázárka”, vagyis *Lazarillo* és *Lazzarone* volt a nevük. A nápolyi költői csavargó népség mai „lazzaroni” neve ebből az európai nemzetközi elnevezésből származott.

**A középkori Magyarországon igen sok leprásház volt,**

de ezek mindig a városoktól, illetőleg lakott helyektől távollevő erdők mélyén, hegyek tetőjén, folyók szigetén voltak. A középkor semmit sem tudott a lepráról. Mint a budai mészáros céh 1481-ből való eredetiben megmaradt céhleveléről Rónay Mihály dr. székesfővárosi gazdasági tanácsos közlése alapján megírtam, a céhlevel a disznók „leprájáról” is szól. Igen ám, de mint ezt Rónay dr. közölte, a középkor általában leprának tartott minden bőrtünetet, így a bőrtuberkulózist és egyéb bőrbajokat is. Emberét is, állatét is. Győry Tibor dr., a magyar orvostörténelem kiváló művelője is ugyanezt mondja, *Nagy Lajos királyunk állítólagos leprájával kapcsolatban*. Erre vonatkozólag *Hetényi Imre dr.* nyugalmazott főkapitányhelyettes elgondolásai alapján tavaly írtam meg *Nagy Lajos király állítólagos lepra-problémáját*. Ott igazat adtam Győry Tibor professzornak: a *Nagy Lajos* betegségére vonatkozó egykori hiteles adatok alapján minden kétséget kizáróan bebizonyítva, hogy

**nagy királyunk tuberkulotikus volt.**

Gerincferdülése elszenvedett csonttuberkulózist, bőrtünetei pedig bőrtuberkulózist igazolnak.

— Annak, hogy a Lógodi-utcában föltételezett templomrom „Lázáros ispotály” lett volna, ellentmond a falakkal körülvett Buda közelsége. Igaz ugyan, hogy a mai Vérmező környéke úgyszólván a XVIII. század elejéig lakatlan hely volt, viszont minden nyom arra mutat, hogy a mai Vérmező a középkorban a budai vásár helye volt. Ennek a köz-elében lehetett a lazariszták-templom, vagyis lepraspotály.

— El ne felejtjük, hogy a Békásmegyer fölépít levő Kevélyhegy neve még az 1890-es évek katonai térképein is, mint Lazarethberg szerepel. Nem lehetetlen, hogy ez a késői német név egy ottani középkori budai lepraspotály nevének emlékhordozója. Tény az is, hogy a lazariszták a XVI—XVIII. század folyamán védőszentjükről, Szent Lázárról olyan ispotályokat is elneveztek, melyek már nem voltak leprások számára valók. Ilyen volt a híres párizsi *Hotel de Saint-Lazare*, ez azonban középkorban Párizs város falain kívül feküdt, tehát akkor is falunkívüli lepraspotály volt és csak akkor lett a városon belül lévő lues-ispotály, amikor a város már túlnőtt középkori falain. E szempontból

**lehetséges, hogy a középkori budai váraljai Szent Lázár templom és ispotály 1541-ig sem volt leprassorium, hanem csak kolostor és egyéb betegek számára való ispotály.**

Mindenesetre feltűnő a Schier Sixtus-féle közlés, mely 1776-ban lakatlan helyre teszi a budai Szent Lázár templomot, hiszen ugyanakkor a Rácváros, a későbbi Tabán, valamint a dunaparti Viziváros és az Ujlak felé eső Ország-ú alkották Buda sűrű lakosságú külvárosait.

— Érdekes lenne, ha az ásatások során a halottáiból feltámasztott Lázár jelenetét ábrá-

zó érem kerülne elő. Az ismert, füllel ellátott, nyakban hordott Lázár érmek középkori kegyes amulettek a lepra ellen.

— A Buda mellett elvonuló római út, amely Hoek Von Hollandtól—Aachenen, Kölnön, — Frankfurton, — Bécsen, — Esztergomon, — Mohácson és Eszéken át — Istanbulig vezetett nemcsak a középkori kereskedelem, a szent földi zárandokjárások és keresztshadak út-országútja, hanem

**a lepra szörnyű országútja is volt.**

Ez az oka, hogy az Aldunától lefelé oly sok a középkori, balkáni Lázár-ispotály, a cirillbetűs Lázár-amulett és sok görög, moldvai és rác Lázár név.

— A középkor — fejezte be érdekes fejtegetéseit dr. Bevilacqua-Borsody Béla — egyébbel nem tud védekezni a lepra ellen, mint a keleti eredetű amulettel, meg azzal, hogy Lázár névre keresztelte azt, akit szent Lázár megvéd a szörnyű keleti kórság ellen, amelyről a mai orvosi tudomány sem tud többet, mint amennyit a középkor tudott. A rákról és a szépszóval „spanyolszeszély”-nek nevezett irtózatosságról, a spanyolnátháról, amely 1917 és 1921 között tízmillió európai halálát okozta ugyanennyit tudunk: vagyis semmit. Romániában máig van állandó lepra, sőt van Délolaszországban is. Az ottani internálótáborok pontosan ugyanazok, mint amilyen valamelyik Buda melletti középkori Lázár-ispotály lehetett, a különbség csak az, hogy ezeket ma szögcsdrot és csendőrszurony őrzik.